

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва

ХУДОЖНЯ ГІМНАСТИКА ЯК ФЕНОМЕН СИНТЕЗУ
ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТА АКРОБАТИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Кваліфікаційна робота (проект)

Пояснювальна записка

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала здобувачка 2 курсу 13-231 групи
Спеціальність 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Трухачева Яна Сергіївна

Керівник: доцентка Рехліцька А.Є.

Рецензент: викладач хореографічних
дисциплін КЗ «Херсонський фаховий
коледж культури і мистецтв», Кізяков В.М.

Івано-Франківськ, 2024

ЗМІСТ

ХУДОЖНЯ ГІМНАСТИКА ЯК ФЕНОМЕН СИНТЕЗУ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТА АКРОБАТИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	1
Кваліфікаційна робота (проект).....	1
Пояснювальна записка.....	1
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ.....	6
1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.....	6
1.2. Ідейно-тематична основа твору.....	9
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ.....	13
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	13
2.2. Графічна таблиця твору та опис хореографічного тексту.....	13
2.3. Сценографія.....	22
ВИСНОВКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Еклектика є феноменом сучасного мистецтва, різноманітні напрями якого втрачають свої межі, створюючи нові переплетіння лексичних форм. Прикладом такого симбіозу є художня гімнастика, що стає гармонійним поєднанням результату багатовікового розвитку і взаємодії її фундаментальних складових - акробатичного та хореографічного мистецтв. Витоки їх появи уходять далеко вглиб історії: перші згадки про акробатику сягають часів стародавніх цивілізацій у Єгипті і Китаї, а хореографія як вид мистецтва оформлюється в епоху Ренесансу.

Актуальність. Достатньо молодий вид спорту у порівнянні з його родоначальниками, художня гімнастика заснована в першій половині ХХ ст. З того часу її розвиток не зупиняється ні на мить: вбираючи в себе новітні течії і танцювальні напрями, гімнастика збагачується художньо і технічно, ускладнюються вправи гімнасток. Періодична зміна міжнародних суддівських правил з художньої гімнастики також підтверджує потребу у невинному підвищенні рівня майстерності спортсменок, ускладненні програм. Поява нової артистичної складової оцінки виступів в художній гімнастиці, збільшує потребу в розумінні значення хореографічного внеску у формуванні естетичного гармонійного розвитку гімнастки та творчого підходу до постановки вправи. Створення і передача образу, виразність емоцій, міміка, граціозність, цілісність музики і рухів – всі ці задачі можливо виконати лише за допомогою хореографічних засобів.

Передумови виникнення художньої гімнастики розглядала у своїй науковій роботі Нестерова Т.В., зародження та становлення цього виду спорту - Брага Л.В. Дослідженням синтезу художньої гімнастики і хореографії займалися Сосіна В.Ю, Дейнега І. В., Шалапа С. В. Методику тренування художніх гімнасток розробляли Дерюгіна А.М., Бессонова В.А., загальна характеристика спортивної підготовки представлена Чернишенко Т. М., Зразюк М., Ткачук Г. Особливості навчально-тренувального процесу при

підготовці юних гімнасток-художниць досліджувала Андрєєва Р. Концепцію хореографічної підготовки в техніко-естетичних видах спорту, основні проблемні питання, що постають у цій галузі, розглядала Тодорова В.Г.

Таким чином тема інтеграції хореографії і спорту є дуже актуальною на даний час, тому ми вважаємо необхідним розкрити глибше питання синтезу акробатики та хореографії у гімнастиці, їх ролі та внесок у розвиток хореографічної та технічної майстерності гімнасток.

Тому обрана **тема дослідження** – «Художня гімнастика як феномен синтезу хореографічного та акробатичного мистецтв».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами дослідження проводилось у рамках наукової ініціативної теми кафедри хореографічного мистецтва Херсонського державного університету «Формування професійно-творчих здібностей майбутніх хореографів в умовах освітнього процесу ЗВО». Розробка теоретичної та практичної частини кваліфікаційної роботи передбачає використання освітніх та навчальних програм кафедр факультету Культури і мистецтв Херсонського державного університету з наступних дисциплін: мистецтво балетмейстера, філософія танцю, практикум класичного танцю.

Мета праці полягає в дослідженні синтезу акробатики та хореографії як фундаментальних складових художньої гімнастики та впровадженні принципів хореографічної діяльності в постановку сюїти-триптиху.

Завдання:

1. Розробити історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.
2. Проаналізувати ідейно-тематичну основу твору.
3. Розробити композиційно-архітектонічну побудову твору.
4. Розробити літературно-графічний запис хореографічного постановки.
5. Розробити сценографію твору.

Об'єкт дослідження – методики викладання художньої гімнастики.

Предмет дослідження – особливості викладання методик хореографії та акробатики в художній гімнастиці та впровадження їх в сюїту-триптих.

Методи дослідження: аналізу та узагальнення літературних джерел, історичний, порівняння, загальнонаукові методи теоретичного дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає у виділенні та характеристиці основних засобів хореографії та акробатики, які можна використовувати у підготовці спортсменів.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були представлені на XVII Всеукраїнській студентській науковій конференції «Культурно-мистецькі процеси в Україні у контексті європейського наукового простору» (8.03.2024, Львів) та на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Зарубіжна та українська культура: питання теорії, історії, методики» (26.04.2024, Івано-Франківськ).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.

Художня гімнастика – це складнокоординаційний вид спорту, в якому потрібно досягнути велику кількість різноманітних технік: хореографічну, акробатичну, роботу з предметом. Для набуття спортсменками вищезазначених навичок необхідний багаторічний послідовний процес поетапного розвитку. [1,7; 15,341]

Основними засобами, з яких складаються змагальні вправи художньої гімнастики, є акробатичні елементи, рівноваги, стрибки, оберти, хвилі, танцювальні кроки та робота з предметом. Вправи виконуються під музику, стиль якої відображається у характері рухів впродовж всього виступу, що має на меті утворення цілісної композиції.[17,112;5] Таким чином спортивна майстерність гімнасток поєднує в собі складність, чистоту виконання елементів вправи та виразність передачі художнього образу.

У навчальній програмі з художньої гімнастики зазначені основні складові підготовки, що забезпечують всебічний гармонійний розвиток спортсменок. Серед них основними є: технічна підготовка (з предметом, без предмета, хореографічна), фізична (спеціальна(СФП) та загальна(ЗФП))[5], психологічна, тактична підготовка.

Завдання хореографічної підготовки – формування постави, розвиток рухових здібностей, виворітності, гнучкості, стійкості, стрибучості, координації рухів, пластики, танцювальності. Окрім цього це інтелектуальний і загальнокультурний розвиток гімнастки, формування художнього смаку, концентрації та дисципліни.

Хореографічна підготовка гімнасток є поетапною. По-перше це опанування найпростіших базових елементів класичного екзерсису, історико-

побутового та народного танцю. Далі тренаж ускладнюється найпростішими з'єднаннями вже вивчених елементів. Наступними етапами є підвищення якості виконання, урізноманітнення комбінацій та досягнення високого рівня виконавської майстерності.[2,29]

До класичного тренажу гімнасток входять наступні елементи екзерсису. Партерна гімнастика (або балетна гімнастика) використовується як фундамент рухових навичок і для юних, і для досвідчених гімнасток – зокрема для зміцнення м'язів спини, розвитку виворітності, укріплення стопи [11, 296; 13,240].

Екзерсис біля станка містить такі вправи, як *plie*, *battement tendue*, *battement tendue jete*, *rond de jambe par terre*, *battement fondu*, *battement frappe*, *battement soutenue*, *battement releve lent*, *battement developpe*, *grand battement jete*. Ці незамінні компоненти тренажу сприяють розвитку сили ніг, виробленню танцювального кроку, формуванню навичок координації, апломбу.[16; 13]

Екзерсис на середині залу, окрім вищезазначеного, забезпечує вільне орієнтування у просторі. *Port de bras*, *temps lié*, пози, танцювальні кроки, сприяють розвитку пластичної виразності, музикальності. *Adagio* сприяє виробленню відчуття центру ваги, стійкості, апломбу, що полегшує опанування різноманітних обертів (*fouette*, *grand pirouette*, *arabesque*). Відпрацювання стрибків (*allegro*), таких як *temps levé saute*, *pas assemblé*, *pas jeté*, *pas glissade*, *pas échappé*, *changement de pieds*, *cabriole*, *grand jeté*, *grand jeté en tournant*, *jeté entrelacé*, *grand jeté pas de chat*, *sissonne fondue*, *sissonne fermée* [16], удосконалює техніку прийомів відштовхування та приземлення, елевації, баллону.

Також треба зазначити, що музичний акомпанемент, що використовується у хореографічному тренажу, відіграє важливу роль у процесі підготовки: сприяє розвитку відчуття темпо-ритму, синхронізації рухів з музикою та іншими виконавцями. Невід'ємною складовою

гімнастичної вправи є «комбінація танцювальних рухів», де спортсменці потрібно стилістично інтерпретувати музику засобами класичної, сучасної, бальної або народної хореографії. [17,105]. Це ще раз зазначає необхідність хореографічної підготовки у тренувальному процесі для розвитку музикальності та виразності виконання рухів.

Таким чином, хореографічна підготовка розширює руховий діапазон гімнастики (стрибки, оберти, рівноваги), завдяки чому ускладнюється програма (оцінка «складності тіла» - VD)[12,189]. Підвищується точність і неперервність виконання елементів, що якісно впливає на оцінку за виконання (E). Покращується виконавська майстерність, артистизм (A) – а саме, експресія тіла, пластика, витонченість рухів, передача характеру музики, розуміння музикальних акцентів. [10,109]

Ще однією фундаментальною основою художньої гімнастики є спеціальна фізична підготовка (СФП), що націлена на розвиток високого рівня рухових якостей і передбачає оволодіння навичками, характерними для даного виду спорту, а саме: координація, гнучкість, сила, спритність, рівновага, витривалість. Основою СФП є акробатичні вправи, вправи на гнучкість, силу, швидкість, рівновагу, стрибучість, стійкість і т.д. І вестибулярний аналізатор грає неабияку роль у цьому процесі. Його тренування є необхідною складовою спортивної підготовки гімнастки для досягнення якісного виконання елементів на обертання чи рівновагу. Саме акробатика має вагомий вплив на вестибулярний апарат спортсменки, розвиває просторово-орієнтаційні здібності, витривалість, координацію. [7,1] Відбувається це завдяки тому, що акробатичні елементи відрізняються їх «нетиповим» положенням тіла. Виділяють статичні елементи: стійки, шпагати, містки, та динамічні елементи: різноманітні перевороти, перекати через голову. Всі вони широко використовуються у щоденній розминці гімнастки та є базовою основою багатьох «складностей тіла» (DV). Так звані «преакробатичні елементи» (перекид вперед/назад, колесо, перекати

вперед/назад, бічне обертання, циркуль) є складовими динамічних елементів з обертаннями (R) та складностей предмета (DA).

Крім того, акробатичні елементи збагачують виразну пластику і привносять контрасти у зміні площини і форми рухів [8, 99], у групових вправах виступають в якості підтримок і «співпраць» [10,110]. Не менш важливим є вплив координаційних здібностей на роботу з предметом: швидкість реакції, спритність, точність відмірювання простору, узгодження рухів, відчуття темпо-ритму.

Таким чином і хореографічна, і акробатична підготовки працюють у єдиному напрямку і мають спільну мету – покращення рухових здібностей гімнасток: координації, стрибучості, стійкості, амплітуди рухів та художньої виразності; вони є невід’ємними і взаємопов’язаними складовими, що створюють цілісну картину всебічної підготовки спортсменки.

1.2. Ідейно-тематична основа твору.

Тема. Краса контрастів природних змін, що відображають життєвий цикл і внутрішній стан людини.

Ідея. Кожен етап має свою красу і доповнює один одного.

Надзавдання. Розуміти природу людини через призму зміни сезонів. За будь-якою бурєю приходить тиша, і кожен етап в житті людини важливий і необхідний, він вносить свою частку до загальної гармонії і балансу.

Наскрізна дія – зміна стану природи. Зміна кольорів.

Конфлікт. Невпинність часу, невідворотність змін. Протилежність характерів і настроїв природи на різних етапах.

Видова спрямованість (вид хореографії). Демі-класика. У постановці використані елементи художньої гімнастики.

Танцювальна форма. Хореографічний триптих.

Танцювальний жанр. Ліричний.

Лібрето.

Настає час зими. На перший погляд тендітна, меланхолічна, але її сила нестримна, і холодна краса охоплює світ. Зима малює білі візерунки на вікнах, покриває землю крижаним килимом, на мить наче затихає, та знову здіймає пронизливий вітер, все навколо тремтить і поринає в заціпеніння.

Та на порозі вже стоїть весна. Її молодий подих повертає життя. Ласкаве сонце зігриває замерзлу природу. Проміні світла грають на танучій кризі, перших паростках рослин. Світ святкує повернення тепла.

Літо вривається потужним буревієм, спекою і літньою грозою. Спалахи блискавок освітлюють небо. Літо наповнює все навколо життєвою енергією і готує світ до наступних змін.

Характеристика хореографічних образів:

1. Зима – горда, незворушна, велична, меланхолічна, неприступна, наділена могутньою силою. Символ самотності, оновлення і початку нового.

2. Весна – втілення нової енергії, пробудження. Молода, грайлива, весела, життєрадісна, мрійлива, відкрита до всього світу. Несе розквіт і нове життя. Випромінює надію і оптимізм. Ще зовсім тендітна, її грація, занурює в світ краси і гармонії.

3. Літо – впевнена, яскрава, нестримна, енергійна, динамічна. Сповнює життя радістю, але і готує непередбачувані виклики. Символізує пік життєвої енергії, випромінює свободу, повноту життя, рішучість.

Образ «Природи» проходить крізь три частини триптиху: це самотні змерзлі дерева взимку, що потерпають від крижаної завірюхи (частина 1),

тендітні перші квіти навесні (частина 2) та енергійні яскраві літні блискавки (частина 3).

Аналіз музичного супроводу.

Музичний матеріал триптиху складається з наступних творів:

1. «Зима» «Чотири сезони» Антоніо Вівальді.

Op.8 No 4 F Minor Allegro.

Alfia Bakieva violin solo, Les Musiciennes du Concert des Nations.

Музичний розмір: 3/8.

Хронометраж: 2:16

Кількість тактів: 109.

2. «Весна» «Чотири сезони» Антоніо Вівальді.

Op.8 No.1 E Major Allegro Pastorali.

Alfia Bakieva violin solo, Les Musiciennes du Concert des Nations.

Музичний розмір: 12/8.

Хронометраж: 2:13

Кількість тактів: 47.

3. «Літо» «Чотири сезони» Антоніо Вівальді.

Op.8 No. 2 G Minor Presto.

Alfia Bakieva violin solo, Les Musiciennes du Concert des Nations.

Музичний розмір: 3/4.

Хронометраж: 2:45

Кількість тактів: 115.

Загальний хронометраж (тривалість постановки) - 7:08 хвилин.

«Чотири сезони» (іт. - Le Quattro Stagioni) – один із найблискучіших музикальних творів епохи бароко, був написаний видатним венеціанським композитором Антоніо Вівальді приблизно в 1718-1720 роках і вперше

опублікований в Амстердамі в 1725 році, одразу набувши великої популярності. [14]

Опус складається з чотирьох концертів: Весна (La primavera), Літо (L'estate), Осінь (L'autunno) та Зима (L'inverno), кожен з яких підрозділяється ще на три частини[4] . Антоніо Вівальді не обмежується назвами сезонів: кожен з концертів супроводжує сонет, ймовірно створений самим автором, що зображає розвиток характеру музичного твору. Завдяки віртуозній грі симфонічного оркестру, ніби на картинах перед нами постають весняні пейзажі: зелені луки, щебетання пташок, шелест струмків; або літні спекотні дні, що супроводжуються грозами і блискавками, і так кожна пора року зі своїм неповторним шармом – «Сірокко, Борей і всі вітри у війні. Це зима, але яку радість вона приносить»[19].

Тож обрана нами музика – а саме частини «Зима», «Літо» і «Весна» - не тільки якнайкраще зображують природні етапи, але і супроводжуються читанням сонетів на італійській мові, що додає емоційної глибини композиції.

РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ.

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.

«Зима»

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	20	Вихід Зими
Зав'язка	18	Починається сніг
Розвиток дії	34	Природа поринає в крижане царство
Кульмінація	29	Заметіль посилюється
Розв'язка	8	Заметіль поволі стихає

«Весна»

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	6	Перші паростки квітів зустрічають Весну
Зав'язка	6	Природа пробуджується
Розвиток дії	15	Весна вдихає життя у все навколо
Кульмінація	12	Розквіт природи
Розв'язка	8	Весна у своїй повноті і красі йде, поступаючись місцем Літу.

«Літо»

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	8	Поява спекотного Літа
Зав'язка	10	Наближення грози, наростання напруги
Розвиток дії	56	Початок буревію
Кульмінація	37	Гроза в розпалі. Природа набуває сили і енергії.
Розв'язка	4	Спад грози.. Світ готовий до наступного етапу.

2.2. Графічна таблиця твору та опис хореографічного тексту.

Графічна фіксація постановки оформлюється у вигляді таблиці, з використанням загальноприйнятих умовних позначок та скорочень.

- Обличчя солістки (Зима, Весна, Літо)
- Спина солістки
- Обличчя Природи
- Спина Природи
- Напрямок руху
- Рух по колу

Архітектоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
Частина 1 «Зима»			
Експозиція		1-20	С початком музики Дівчата знаходяться на сцені кожна в різних точках і позах спиною до глядача. Зима виходить на середину сцени повільними кроками, виконує комбінацію №1.1. та бере до рук білу стрічку.
Зав'язка		21-29	Зима робить двічі комбінацію №1.2. В цей час дівчата розгортаються і, вишукуючись у лінію по чотири, вальсовим кроком прямують в глиб сцени і зупиняються у позі II arabesque, ліва нога попереду, обличчям до 3 куліси.
		30-	Зима виконує тричі

		39	комбінацію №1.3. В цей час дівчата на кожен такт засобом temps lié розгортаються каскадом до правої куліси у II arabesque права нога попереду, на 2 такти опускаючи руки відходять на півпальцях вглиб сцени.
Розвиток дії		40-51	Зима виконує двічі комбінацію №1.4. На перші два такти дівчата спускаються на ліве коліно, після - трійками підіймаються і на 2 такти виконують soutenu en tournaunt en dedans, руки у III позиції і повертаються в партер (3 повтори). На 2 такти підіймаються, роблять оберт синхронно з Зимою.
		52-62	Дівчата вишукуються у півкола, рухаючись на місці на півпальцях, підіймають руки у III позицію alonge на 2 такти, і на 2 опускаючи через 4 port de bras поперемінно. Зима виконує комбінацію №1.5 двічі та великі стрибки по діагоналі на 6 тактів: pas chassé, 2 grand jeté, зупиняючись в позу attitude efface права попереду.
		63-73	Зима виконує комбінацію №1.6 В цей час дівчата рухаються у протилежний бік легким бігом, права рука у III позиції alonge.

Кульмінація		74-85	Зима виконує оберти fouette на 8 тактів, в цей час дівчата ніби розсипом відходять від солістки, утворюючи два кола і рухаючись за годинниковою стрілкою. Зима закінчує оберти у позі tombé на лівій нозі, на 4 такти виконує port de bras, та широкими кроками відходить назад. В цей час дівчата утворюють півколо у правій частині сцени.
		86-102	Зима просувається вздовж дівчат, виконуючи комбінацію №1.7, дівчата виконують вальсові кроки en tournant, рухаючись до лівої куліси, формуючи два півкола.
Розв'язка		103-109	Зима виконує стрибки grand jeté en tournant по колу з правої ноги впродовж 4 тактів. В цей час дівчата зміщуються в лініях вправо/вліво і повертаються, виконуючи suivi та уклін до ноги у plie. Крокуючи вперед 2 такти Зима закінчує у фінальній позі. Дівчата виконують soutenu en tournaunt та tour chaine, повертаючись на свої первинні місця. Світло затемнюється.
Частина 2 «Весна»			
Експозиція		1-6	З початком читання сонети світло поступово

			<p>осяює дівчат, що знаходяться на сцені: права нога позаду, права рука ледь торкається лівого плеча. З першим акордом, з третьої правої куліси, виходить Весна легким бігом на середину, проходить в «коридор», що утворюють дівчата (по 4 з кожної сторони), виконує комбінацію №2.1. Дівчата, зустрічають Весну укліном по черзі.</p>
Зав'язка		7-12	<p>Весна виконує комбінацію №2.2. Дівчата формують дві лінії і виконують на два такти два pas glissade до сторони, deturne, повертаються тим же чином у центр, на 1 такт три changement de pieds, після чого формують пари виконуючи на кожен такт pique arabesque та pas failli тричі.</p>
Розвиток дії		13-16	<p>Весна бере м'яч до рук. Виконує переكاتи м'яча у партері на 2 такти. Піднімаючись, виконує на 2 такти стрибки pas jeté, temps lie, тричі, та preparation до обертів по діагоналі. Дівчата у парах виконують шосте port de bras та pirouette en dedans з правої та лівої ноги.</p>

		17-23	Весна виконує на 4 такти два tour pique en dedans, два emboite en tournaunt, рухаючись по діагоналі до верхньої правої куліси, і комбінацію №2.3, повертаючись по діагоналі вниз. В цей час дівчата утворюють два кола із 5 і 3 чоловік, рухаються по колу підбивним перемінним кроком, уходять за куліси.
		24-27	Весна разом з п'ятьма дівчатами виконують комбінацію №2.4 рухаючись по діагоналі від лівої верхньої куліси до центра.
Кульмінація		28-33	Дівчина відпускає м'яч і просуваючись по колу, з правої ноги робить pas souci, стрибок grand jete, повторює двічі, та робить grand pas de chat двічі. Дівчата встають у позу II arabesque на коліно поки весна виконує стрибки.
		34-39	Весна виконує комбінацію №2.5 разом з дівчатами синхронно.
Розв'язка		40-47	Дівчата утворюють ніби коридор, в який йде Весна, прощаючись з природою і виконуючи комбінацію №2.6. Чотири дівчини стоять позаду у позі I arabesque, чотири – на коліні попереду. Після Весни

			дівчата йдуть зі сцени в 3 кулісу. Гасне світло.
Частина 3 «Літо»			
Експозиція		1-8	Дівчина-Літо знаходиться у центрі сцени і тримає в руках золотий обруч. З початком читання сонет її поступово осяює жовто-гаряче світло. З початком музики дівчина виконує комбінацію № 3.1.
Зав'язка		9-18	Дівчата впродовж 4 тактів виходять легким бігом на сцену по чотири з обох сторін 2 куліси, руки <i>alonge</i> у I і III позиції, і досягаючи протилежної сторони встають у півколо. Літо виконує комбінацію №3.2. Дівчата на півпальцях через одну розгортаються то лицем на 2 такти, руки у III позиції <i>alonge</i> , то спиною, на 2 такти руки у заниженій II <i>alonge</i> , повторюють двічі.
Розвиток дії		19-26	Рухаючись по діагоналі до правої першої куліси Літо виконує комбінацію №3.3, в той час як дівчата розходяться в дві колони по обидві сторони сцени.
		27-40	Дівчата поєднують колони у трикутник. Літо виконує комбінацію №3.4. Дівчата виконують <i>pirouette en dehors</i> парами каскадом, починаючи від першої лінії. Після колони

			поєднуються.
		41-55	Дівчата міняються колонами, виконуючи комбінацію №3.5 Літо виконує ту ж комбінацію, відходячи у глиб сцени.
		56-74	Колони розходяться по обидва боки сцени, виконуючи temps leve en arabesque та три grand jeté saut на 4 такти по черзі, вступаючи на кожен наступний такт. Літо просувається вперед повільними кроками. Дівчата, формуючи дві лінії позаду сцени, крокують вперед до центру.
Кульмінація		75-86	Дівчата разом з солісткою міняються лініями, виконуючи комбінацію №3.6.
		87-98	Дівчата утворюють два кола, що рухаються у протилежні сторони виконуючи 2 tour pique en dehors на 2 такти, tour lent en plie arabesque на 2 такти, повторюючи три рази. Літо виконує комбінацію №3.7.
		99-111	Дівчата утворюють коло, в центрі якого знаходиться Літо, виконуючи оберти grand pirouette, в цей час дівчата, бігом рухаються у протилежному напрямку.
Розв'язка		112-	Дівчата, зупиняючись,

		115	роблять оберт навколо себе і встають на коліно, піднімаючи руки у III позицію, погляд спрямовують догори. Літо також уповільнює рух та приймає фінальну позу: у V позиції на півпалцях, підіймаючи обруч догори.
--	--	-----	--

Комбінації.

1.1. Вихідне положення права нога відкрита вперед en efface, soutenue en tournaunt en dedans лівою ногою, на 2 такти tombee pas de bouree en dehors з правої ноги, на 2 такти arabesque лівою, на 2 такти chasse назад правою та jete entrelace лівою, закінчити у tombee (ліва попереду), виконати 6 port de bras на 4 такти.

1.2. Вихідне положення права нога відкрита назад, на 4 такти pas de valse en tournaunt починаючи з кроку правою ногою, на 2 rique arabesque правою, на 2 такти pas de bouree en tournant без зміни ноги. Комбінація повторюється двічі.

1.3. Вихідне положення V позиція, права нога попереду en efface. Tour lent en I arabesque права нога попереду на 2 такти, подвійний tour rique en dehors на 2 такти. Повторюється тричі.

1.4. Вихідне положення V позиція croise права нога попереду, rique arabesque правою в efface, tombee лівою, chasse, tour chene лівою ногою, tombee на 6 тактів. Крок назад лівою та tire bouchon правою, повторити двічі впродовж 2 тактів, pas ssisoux з виходом в plie arabesque на правій нозі на 2 такти. Комбінація повторюється двічі.

1.5. Вихідне положення V позиція права нога попереду, *cabriole* назад права нога попереду, *balance en tournant* лівою, два *tour pique en dedans* правою впродовж 4 тактів, повторити двічі.

2.3. Сценографія.

Для нашої постановки світлова партитура має важливе значення, адже вона відіграє головну роль у сценографії, формує візуальний простір, диктує зміни сезонів, створює відповідну атмосферу, концентрує увагу на танцівниках і залишає простір для фантазії.

Кожна з частин триптиху починається з затемненої сцени. Колористичну гаму для першої частини триптиху «Зима» складають холодні відтінки білого, блакитний, срібний, фіолетовий, що підкреслюють морозну велич зими. Світлові джерела розташовані зверху, зміна їх інтенсивності та мерехтіння створюють ілюзію снігопаду..

Наступну частину «Весна» якнайкраще прикрасять ніжні пастельні відтінки зеленого, блакитного, м'яке розсіяне світло, наче туман, а також жовтий колір, що з'являється поступово та імітує вихід сонця.

Світло зі зміною кожного сезону поступово стає яскравішим і інтенсивнішим. Так у заключній частині «Літо» кольори насичені, динамічні: жовтий, помаранчевий несподівано змінює ярко-синій, фіолетовий, яскраві білі спалахи імітують блискавку. Плавно пом'якшуючи освітлення, ознаменуємо кінець бурі і початок нового етапу.

Ескізи костюмів.

Ми вирішили обрати однаковий дизайн костюмів для головних героїнь, змінюючи лише колір тканини та атрибути (гімнастичні предмети), аби сконцентрувати увагу на зміні настрою, не розриваючи логічну послідовність етапів життя. Це плаття на основі купальнику виконаного зі зручного еластичного матеріалу, і прикрашене легким прозорим шифоном, що шлейфом спускається від шиї до талії і переходить

у недовгу спідницю позаду (додаток 1). Такий дизайн додає легкості образу, дозволяє рухатись без обмежень, а також виконувати акробатичні елементи.

Сценічний костюм *Зими* - темно-синього кольору – підкреслюючи суворий характер зими. Її атрибутом ми обрали гімнастичну стрічку білого кольору, що контрастує з костюмом, символізує снігові заметілі і імітує візерунки сніжинок. Зачіска стримана, волосся зібрано у класичний пучок.

Весна одягнена в плаття ніжно-рожевого відтінку, її зачіска – спіралью скручене волосся вздовж потилиці, що додає образу романтичності і легкості. Атрибутом весни є блакитний м'яч, що сяє наче краплі роси або сонячні промені на дзеркальній воді.

Для образу *Літа* ми обрали яскравий червоний колір костюму, що підкреслює пік розквіту, максимальної енергії навколишнього світу. Яскравості образу додає золотий обруч, що символізує з одного боку пекуче сонце, а з іншого - блискавки літньої грози. Волосся зібране у високий вузол. Взуття у всіх трьох випадках – гімнастичні напівтапочки.

Для образу *Природи* ми обрали плаття на основі купальнику, з шифоною юбкою до середини стегна та довгим широким рукавом, зробленим з того ж матеріалу (додаток 2). Колір плаття змінюється згідно пори року: це темно-бежевий колір для частини «Зима», світло-зелений - для «Весни» та глибокий синій - для «Літа», що гармонують з кольорами костюмів солістки. Рукава і юбка мають градацію кольору від темного відтінку зверху до світлого знизу. Зачіска - низький пучок. Взуття – м'які балетні туфлі тілесного кольору.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження та роботи над постановкою триптиху «Пори року» ми виконали наступні завдання.

1. В процесі дослідження історико-теоретичних засад було визначено, що синтез хореографічної та акробатичної складової у процесі тренування та виступах художніх гімнасток має важливе естетичне та технічне значення. Гармонійне поєднання вищезазначених складових позитивно впливає на всебічний розвиток опорно-рухового апарату і фізичних якостей спортсменки, необхідних для даного виду спорту: гнучкість, постава, апломб, шаг, стрибучість. Одним із найголовніших позитивних факторів є вплив на координаційні здібності гімнастки: орієнтацію у просторі, концентрацію, контроль, швидкість реакції, витривалість, стабільність у рівновагах та обертах. Зокрема хореографічна складова виховує культуру руху спортсменки, додає витонченості і грації, урізноманітнює танцювальну лексику. Акробатична складова – збагачує амплітуду рухів, додає контрастів, динаміки та видовищності. Ці переваги дають змогу показати багатогранність спортсменки та впливають на артистичну складову виступу. Завдяки вищезазначеним факторам підвищується складність елементів, спортсменка виходить на вищій рівень виконавської майстерності, її виступ набуває цілісності і гармонійності. Методики хореографічної та акробатичної підготовки були застосовані при підготовці до постановки сюїти-триптиху.

2. Розробляючи ідейно-тематичну основу хореографічної композиції «Пори року» ми визначили тему, ідею, надзавдання, конфлікт, наскрізну дію, танцювальну форму та жанр композиції. Хореографічний триптих складається з наступних частин: «Зима», «Весна» і «Літо», в основу яких покладена неперевершена музика великого скрипаля Антоніо Вівальді, що супроводжується текстом сонат. Ми визначили музичний розмір творів, темп, кількість тактів, хронометраж. Також було представлено лібрето та

характеристика хореографічних образів: Зима, Весна і Літо, що символізують не тільки метаморфози настрою природи, але і емоційні зміни, які відбуваються в житті людини.

3. У літературно-графічному аналізі твору була сформована і описана композиційно-архітектонічна побудова кожної частини триптиху.

4. Створена детальна графічна таблиця твору з описанням хореографічного тексту. У додатках подані хореографічні комбінації.

5. Представлений опис сценографії, колористичної гами світлової партитури до кожної пори року, а також костюмів, що зможуть якнайкраще підкреслити характери образів і передати атмосферу кожного етапу в житті природи і людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Андрєєва Р.* Особливості побудови навчально-тренувального процесу юних гімнасток-художниць. УДК 796.412.2. Молода спортивна наука Of Ukraine. 2009. V.1. Р. 6-9. України, 2009. Т.1. С. 6-9. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2072>
2. *Білокопитова Ж.А., Нестерова Т.В., Дерюгіна А.М., Безсонова В.А.* Художня гімнастика. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. Київ 1999. URL: <http://dush1.edu.kh.ua/Files/downloads/%D0%93%D0%B8%D0%BC%D0%BD%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B04.pdf>
3. *Брага Л.В.* Зародження художньої гімнастики. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути [зб. наук. пр.]: матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 3 червня 2020 р.). Київ, 2020. 393 с. URL: https://openscilab.org/wp-content/uploads/2020/06/suchasni-vikliki-i-aktualni-problemi-nauki-osviti-ta-virobnictva_2020_06_03_tezy.pdf
4. *Дика Н.* Магія високого мистецтва: Вівальді «Пори року». Оркестр «Академія». Назарій Пилатюк. Українська музика, 2022, 1 (43): 129-131. URL: <https://lnma.edu.ua/%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D0%B2%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%B0-%D0%B2%D1%96%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B4%D1%96-%D0%BF/>
5. *Колчин М.* Ретроспективний аналіз програм початкової підготовки з художньої гімнастики. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2019;3: 18-23 DOI:10.32652/tmfvs.2019.3.18-23. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2019.3.18-23>

6. *Лісовська Н. Ю., Трощенко В. М.* Втілення музично-хореографічного образу в сюжетному танці. Актуальні питання мистецької освіти та виховання, 2018. Вип. 2 (12) 217 УДК 792.83 ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/11847>

7. *Николаев Ю., Николаев С.* Проблеми стійкості вестибулярного аналізатора до просторової орієнтації, параметрів часу й зусиль. (2017). Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, 25, 64-67. URL: <https://sportvisnyk.vnu.edu.ua/index.php/sportvisnyk/article/view/201>

8. *Плахотнюк О.А.* Використання акробатичних елементів в сучасній хореографії. Вісник міжнародного слов'янського університету. Харків 2010. Т.13 №. С. 96-101. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Plakhotniuk-O.-Vykorystannia-akrobatychnykh-elementiv-v-suchasniy-khoreohrafii.pdf>

9. *Сосіна В.Ю.* (2018). Засоби гімнастики і акробатики у підготовці фахівців танцювального мистецтва. Танцювальні студії, (2), 86–92. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7646.2.2018.154497>.

10. *Сосіна В., Мазур І., Пугач Н.* Проблема синтезу хореографічного мистецтва та спорту. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2022; 1: 107–111 DOI: 10.32652/tmfvs.2022.1.107–111. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=TMFVS_2022_1_18

11. *Ткаченко, І. О.* Оздоровче значення партерної гімнастики для студентів-хореографів. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні

технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, О. Є. Антонова та ін.]. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 7 (91). С. 294–303. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/aa035232-0cce-436e-ad42-5a61ee736b30>

12. *Тодорова В. Г.* Значення хореографічної підготовки у видах спорту зі складною координацією / В. Г. Тодорова // Наука і освіта. 2016. № 4. С. 188-193. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2016_4_36.

13. *Тодорова В.Г.* Теоретико-методичні основи хореографічної підготовки у техніко-естетичних видах спорту. Львів 2018 URL.: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/15149>

14. *Туріна О.А.* "Скрипкова культура в контексті тенденцій становлення європейського культурно-мистецького середовища". Мистецтвознавчі записки 18:47-54. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=677994>

15. *Чернишенко Т.М., Зразюк М., Ткачук Г.* (2018). Фізична підготовка юних спортсменок у художній гімнастиці на етапі попередньої базової підготовки. Теоретико-методичні основи управління процесом підготовки спортсменів різної кваліфікації: колективна монографія / за заг. ред. В.М. Костюкевича. Вінниця: ТОВ «Планер». 341-357.

16. *Цветкова Л.Ю.* Методика викладання класичного танцю. Підручник. 2-е вид. К.: Альтерпрес, 2007.- 324 с.:іл.

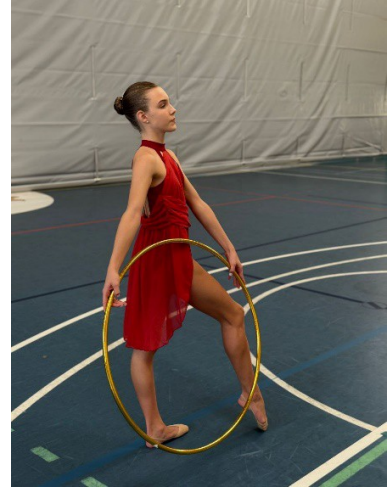
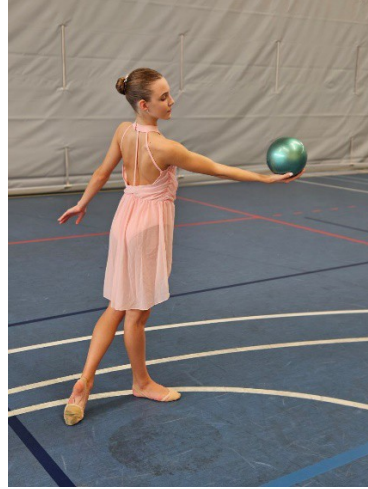
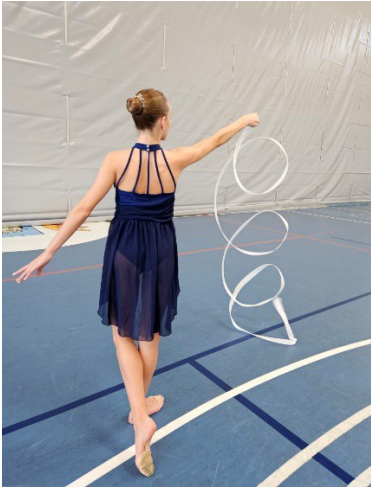
17. *FIG* Code of points Rhythmic Gymnastics 2022-2024. URL: [https://www.gymnastics.sport/publicdir/rules/files/en_2022-2024%20RG%20Code%20of%20Points%20\(Mark-up\).pdf](https://www.gymnastics.sport/publicdir/rules/files/en_2022-2024%20RG%20Code%20of%20Points%20(Mark-up).pdf)

18. *Saavedra A.* (2010). Explicación de “Las cuatro estaciones” de Antonio Vivaldi. Revista Vinculando, 8(2). URL: https://vinculando.org/articulos/antonio_vivaldi_explicacion_a_las_cuatro_estaciones.html

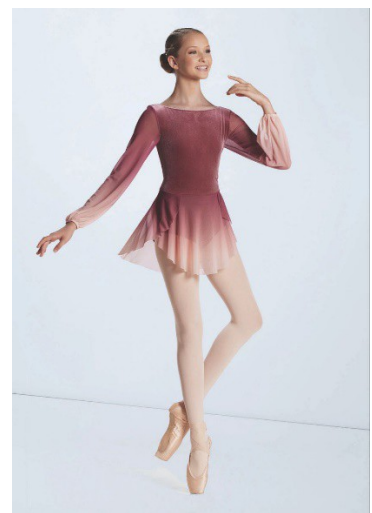
19. Vivaldi i sonetti delle quattro stagioni. URL:
<http://www.amicidellamusicadicagliari.it/new/wp-content/uploads/2019/03/Sonetti-4-stagioni-2019.pdf>

ДОДАТКИ

1.

2.

3.

